

دکتر یارمحمد کارشناس محیط زیست

لطمات چرای چاروا به مراتع افغانستان

چرای چاروا در کوهستان های افغانستان از چندین جهت لطمه وارد می کند؛ اول - چرای مفرط، یعنی تعداد چاروا که در نقاط شیب دار کوهستان بشکل عنعنوی امروز که چارواداران به آن می پردازند، با شرایط محیطی موجود منطبق و سازگار نیست. دوم - چرای خراج از فصل است که در نزد کارشناسان محیط زیست به دویخش تقسیم می شود، بنام چرای زود رس و دیررس یاد میشود. اما با تائیسف که در افغانستان از طرف ارگانه های مربوط دولت قواعد و تقویم اجازه برنامه چرا چاروار به چوپانان محلی و هم در فصل آمدن کوچی های چاوادار به چراگاه های کوهستان در جهت پایداری حفظ چراگاه های مراتع هیچ نوع آگاهی داده نمی شود. تنظیم تقویم ورود چاروا و هم کوچ سالانه کوچی نشینان عنعنوی به مراتع و نظارت بر اجازه نامه چرا به لحاظ

تعداد چاروا مجاز ، مدت و زمان استفاده از مرتع و کنترل از طرف محافظان محیط زیست برای حفظ چرگاه مراتع بر چوپانان ضروری است.

چوپانان باید همیشه مراقب چاروای خود باشند و نگذارند حیوانات شان در محلات سرایشی که خاک در معرض ریزش است رفت آمد کند. ورود حیوانات به محلات شبی دار خراشیده از پوشش گیاهی ممنوع است. چوپان برای جلوگیری از چرای مفرط و حذف کامل پوشش گیاهی و خاک باید تعداد حیوان متناسب با ظرفیت چرای چرگاه باشد که این تعداد نسبت به هر محل چرگاه فرق می کند.

منظور از چرای زود رس آن است که وقتی هنوز در ابتدای فصل بهار و آخر زمستان ، علوف قابل استفاده برای چاروا وجود ندارد و تقریباً هیچ یک از گیاهان علفی گل نداده اند ، چاروا را چوپانان وارد چرگاه نه کنند. به سبب که خاک کوهستان هنوز هم زمین چرگاه خیس است و ورود چاروا ها سبب کوبیده شدن علف و جوانه علفزار و از بین رفتن آن می شود. و امکان رشد و نمو گیاه را برای سال آینده را صدمه می زند و موجب اصلی تخریب منابع طبیعی می شود. در چرای دیر رس گیاه در مرحله خزان شدن قرار دارد باید گیاه فرصت داشته باشد تا مکانیسم زرد شدن برگ های آن کامل شود، به معنی که برگ مواد غذای خود را به شاخه برگ انتقال داده سپس با چوب پنبه ای شدن دم برگ از شاخ جدا شود، گیاه لخت و برهنه ریشه آن به اثر تابش آفتاب خشک می شود و در نتیجه باعث خراشیده محل از علف و پوشش گیاهی می شود.

نحوه چرای عنفوی در افغانستان: چوپانان تعداد زیاد چاروار را بدون در نظر داشت فصل و مدت چرای چاروار را به طور مستقیم به چرای به علفزار نورس هدایت می دهد. این کار زیان آور چوپان از سبب چرای زودرس باعث از بین رفتن جوانه علف نورس بته تا حد زیادی کاهش پیدا می کند. اگر هم گیاه یافت شود که بتوان چاروا را در سرتاسر در چرگاه چراند، باید در این امر احتیاط کرد تا پوشش نباتی و خاک جنگلزار از بین نرود.

انتخاب نوع چاروا در هر علفزار یا جنگلزار باید توجه به وضع علف موجود و نحوه تغذیه و عادت حیوان نسبت به نوع آن باید چوپان تصمیم گیرد ، عقیده کارشناسان محیط زیست برآن است که چرا مفرط گله بز ها در جنگل و بته زار و پس از مدت به کلی از طرف چوپان ها ممنوع شود تا از گزند گله بز قسمت نوجست های درختان جلوگیری به عمل آید. چنانچه اگر چوپان در این کار پا را از حد اعتدال فراتر بگذارد، ممکن است در وضعت جنگل بته زار مشکلات زیادی مانند از بین رفتن نهالی های جدید بته ها به وجود آید.

و این نوع چرا عنعنوی مفراط و غیر علمی در واحد های چراگاه های افغانستان از طرف چارواداران از عدم بی مسوولیت ارگانهای مسول دولت در طبیعت سرسبز زیبای کشور ما معمول بوده که باعث لکد مالی و خاک آلود بعضی چراگاه ها کشور شده است و این چرا مفراط از جمله عوامل تهدید کنند اکوسیستم کوهستانی است و پیامد آن آمدن برف کوچی ، فرسایش خاک و سیلاب ها ویرانگر رانش که ما هم امسال شاهد آن در شمال کشور ما بوده یم.

مدارک در نوشتن این مقاله علمی

از سیت بی بی سی
حفاظت محیط زیست ترجمه از سویدی